

Eörsi István

Kis magyar politológia

Az átlagos német újságolvasó semmit sem érthet a magyar politikából. Ugyanis beléjük beszéltek, hogy a posztkommunisták és a szélsőjobboldali pártok egyformán szélsőséges erők. A magyar

posztkommunisták vezetője, Horn Gyula mégis rendszeres időközönként német plecsnit kap érdemeiért. Kohltól Genscherig olyan elismerésekkel halmozzák el őt és a pártját, amilyenekre nemcsak a PDS, hanem a szociáldemokraták és a zöldek is hiába áhítoznának. Ez az ellentmondás ép ésszel felfoghatatlan. Másrészt Németországban elképzelhetetlen volna, hogy magukat demokratikusnak valló konzervatív erők együtt tervezzék az ország jövőjét szélsőjobboldali pártokkal és politikusokkal, akiket egyébként szívből megvetnek.

A magyar pártstruktúra legszembe-
szökőbb sajátossága, hogy bal felé zárt, jobb felé végtelenül nyitott. Igaz ugyan, hogy Horn Gyula pártjától „balra” is buzgólkodik egy Kádár-hívó párt. Csakhogy ez nem uszít senki ellen. Azok nosztalgiájára épít, akiket a gondoskodó pártállam csődje után tönkretett a kíméletlen átmenet a piacgazdaságra. Ugyanez a nosztalgia szerezte meg 1994-ben az abszolút többséget a Magyar Szocialista Pártnak, mely a hatalom birtokában olyan buzgalommal építette fel – nem utolsósorban a maga hasznára – a kapitalizmust, ahogy korábban az úgynevezett szocializmust építette. E folyamat során öröklött klientúrája ellopta mindazt, ami mozdítható. A züllés kisebb mértékben kiterjedt koalíciós partnereire, a baloldali-liberális Szabad Demokraták Szövetségére is (melynek egyébként politizáló tagja vagyok). Minthogy ez a párt a demokratikus ellenzékéből, tehát abból az egyetlen szervezetből, nőtt ki, mely a hetvenes évek közepétől nyíltan szembeállt a kádárizmussal, választói tőle nem fogadták el a kisebb mérvű korrupciót sem – részben ez az oka annak, hogy elvesztette négy évvel ezelőtti szavazóinak hatvan százalékát.

Ezek nagy része amúgy is perverz kapcsolatnak látta az egykori ellenségek viszolygó nászát. Ezt a perverziót azonban a két párt urbánus értékrendje lehetségesnek, a fenyegető államcsőd pedig ésszerűnek mutatta. Az államadósság és a veszteséges állami vállalatok kettős terhe alatt roskadozó

Eörsi István írta

(A cikk a berlini Tageszeitungban is meg fog jelenni)

**„...e tábor élére
a fiatal demokraták álltak,
akik – hogy nemzedéki
karanténjukból
kitörhessenek – nevüket
a „Magyar Polgári Párt”
szóösszetétellel fejték meg.
Hogy megkülönböztessék
magukat a szabad
demokratáktól, 1994-ben
loholni kezdtek jobb felé.”**

gazdaságot ugyanis csak kétharmados többséget igénylő népszerűtlen intézkedésekkel lehetett konszolidálni. Ezek ódiúmat a szocialisták később áthárították a szőrösszívű liberálisokra, a mindent igazoló sikert pedig saját gazdaságpolitikusaik rátermettségével magyarázták.

A jobboldal e konszolidációs folyamat ellen szerveződött meg. A gondoskodó állam szocialista vágyképét mozgósította a baloldali pártok szinte thatcherista piaci szigorával szemben. E tábor élére a fiatal demokraták álltak, akik – hogy nemzedéki karanténjukból kitörhessenek – nevüket a „Magyar Polgári Párt” szóösszetétellel fejték meg. Hogy megkülönböztessék magukat a szabad demokratáktól, 1994-ben loholni kezdtek jobb felé, és rövid idő alatt felmorszolták az itt tengődő kudarcos pártokat, amelyeket megrendített az 1990–94 között működő jobboldali kormány megsemmisítő választási veresége. Sikerükért nagy árat fizettek: átvették korábbi ellenfeleik nacionalista demagógiáját. A párt elnöke például a kormányt „idegenszerű”-nek nevezte: ez Magyarországon az enyhe zsidózás vagy a Nyugat-ellenesség egyezményes szava. Szándékos és aljas néprontással vádolták a szabad demokratákat, a „multikulturális” szót gyalázkodásra használták, a nemzetellenesség szinonimájaként uszítottak az alapszerződés ellen, amelyek – 1920 óta először – rendezni próbálták Magyarország mérgezett viszonyát azokkal a szomszédos államokkal, ahol jelentős magyar kisebbség él. Noha a nyugati integráció hívei, korábbi álláspontjukat meghazudtolva hazaárulónak nevezték mindazokat, akik eltűrték, hogy akár egy talpalatnyi magyar föld is külföldi tulajdonba kerüljön. A választás előtt pedig esztelen ígérgetésbe kezdtek, mely – ha valóra válna – egykettőre megsemmisítené a gazdasági konszolidációs program eredményeit.

A fiatal demokratáknak ez a hajsza-ja a jobboldali szavazók megnyeréséért összemosta a szalonképes jobboldalt a szalonképtelennel. Ez különösen azért riasztó, mert a jelenlegi választások első fordulójában parlamenti képviselőhez jutott a magyarországi nemzeti szocialista tradíció leghatásosabb képviselője, Csurka István, és atavisztikus nevű szervezete, a Magyar Igazság és Élet Pártja. Első rádiónyilatkozatában máris világgá kiáltotta: információi szerint a Magyar Televízió új elnöke az izraeli titkosszolgálat és a KGB közös megbízottja lesz. Kijelentette továbbá, hogy bizonyos pályákon – a sajtót és a bankvilágot említette – csökkenteni kell a zsidó származásúak arányszámát.

A decensebbül szélsőséges Független Kisgazdapárt csaknem tizenöt százalékot ért el. Jelenlegi vezetője kikergette hűbéri birtokként kezelt szervezetéből a demokratikus érzületű politikusok többségét. Populizmust prédikál, kultúrharcot és antiurbánus demagógiát. A hús importját nemzetárulásnak tekinti. Két évvel ezelőtt még a liberális féregkiirtásában jelölte meg pártja legfőbb feladatát. Aztán elmagyarázták neki, hogy bizonyos metaforáktól tartózkodnia kell, ha kormányképesse akar válni. Most bájolog, mint a mesebeli farkas, aki a nagymama után szívesen elfogyasztaná Piroskát is – de fogait ő sem bírja elrejtetni ajkai kerítése mögött. Ennek ellenére a fiatal demokraták az első választási forduló után visszavonták számos olyan jelöltjüket, akik rosszabb eredményt értek el a kisgazda vetélytársaiknál. (És viszont.) Azt állítják ugyan, hogy a második fordulóban a féregirtók nélkül is megszerzik az abszolút többséget, de ezt ma a sarki rendőrök sem hiszik el nekik.

A fiatal demokraták választási szövetségese és reménybeli koalíciós partnere az általuk bekapott, de meg nem emésztett Magyar Demokrata Fórum. Ennek vezetője, Lezsák Sándor nem érti, miért kellene elhatárolódnia Csurka Istvántól. Ezt el is hiszem neki: régóta ismerem mindkettőjüket. A fiatal demokraták, az első szabadon választott, jobboldali kormány nacionalizmusának kerlelhetetlen ellenségei most mégis bejelentik: a Fórummal óhajtanak kormányozni. E célból már korábban kinevezték a Fórumot „polgári erő”-nek. Most a Fórum közvetítésével Csurka is polgári erő lesz, akárcsak a kisgazdák, mihelyt szükség lesz rájuk a parlamenti többséghez. Nyakukban ezekkel a „polgárokkal” óhajtanak Nyugat felé masírozni a fiatal demokraták. Ha sikerrel járnak vasárnap, sokat nevethetünk majd. Sokat – de félek, nem túl jókedvűen.